

Internationaal

Hulp in de lift

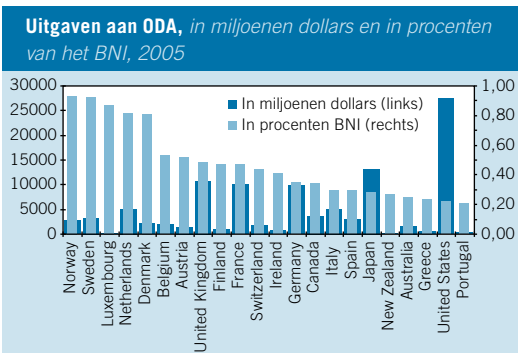
De uitgaven van rijke landen aan ontwikkelingshulp bereikten in 1997 met 48 miljard dollar een absoluut dieptepunt. In 2001 waren de uitgaven van de 22 OESO-landen die donor zijn gestegen tot 52 miljard dollar; nominaal een kleine toename, reëel een daling. Vanaf 2002 hebben landen ODA-uitgaven (Official Development Assistance) fors verhoogd. Besteedden donorlanden in de periode 1997-2001 gemiddeld 0,22 procent van hun bruto nationaal inkomen (BNI) aan hulp, in 2005 bereikte ODA 0,33 procent van het BNI (106 miljard dollar). Weliswaar een record (mede door forse schuldkiwitschelding), maar nog ver verwijderd van de in 1970 in de VN overeengekomen norm van 0,7 procent. Een groot aantal landen (waaronder die in de EU (15)) heeft zich in 2002 ge-committeerd aan het behalen van deze norm in 2015.

De figuur laat zien dat de VS weliswaar in absolute zin de grootste donor zijn, in termen van BNI blijft het land met 0,22 procent ver achter bij de meeste andere landen. Noorwegen en Zweden zijn verhoudingsgewijs de gulste gevers. Nederland scoort zowel relatief (vierde plek) als absoluut (zesde plek) hoog. Alle landen geven het grootste deel (gemiddeld 70 procent) van hun ODA direct (of via NGO's) aan arme landen; de rest loopt via internationale instellingen (zoals VN, Wereldbank). Als uitschieter gaf de VS vorig jaar slechts acht procent via dit multilaterale kanaal.

Omdat kwalitatieve output belangrijker is dan kwantitatieve input, moet niet alleen de omvang, maar ook de impact van ODA worden vergroot. Nederland scoort op de effectiviteit van hulp het hoogste van alle landen in de jaarlijkse ranglijst van het Center for Global Development (zie www.cgdev.org). Donor-

EMILE SPIJKERMAN (MINISTERIE VAN FINANCIËN)

landen streven naar grotere harmonisatie van hulpstromen (afstemmen van procedures en prioriteiten), betere afstemming van hulp op de behoeften in landen, vermindering van de gebonden hulp en het gericht inzetten van ODA op het stimuleren van private kapitaalstromen (zoals directe investeringen). In navolging van Nederland wordt hulp meer dan voorheen gericht op landen die goed bestuur en goed beleid hebben. Ook dat vergroot de effectiviteit van hulp en dus van belastinggeld.

Bron: OESO

Monetaire Zaken

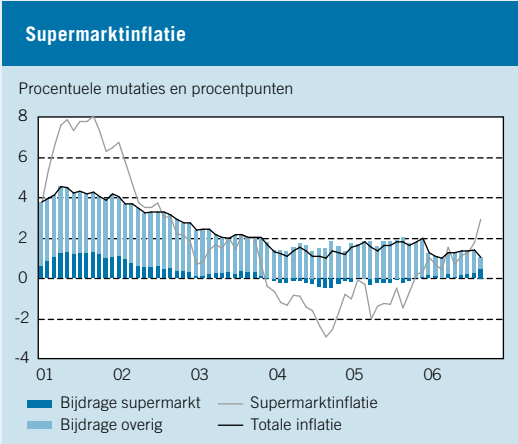
Wat heeft de supermarktoorlog de consument opgeleverd?

Sinds Albert Heijn eind oktober 2003 plotsklaps de prijzen van een duizendtal producten verlaagde, vond in de Nederlandse supermarktsector een ware prijenslag plaats. Zo werden bijvoorbeeld afwasmiddelen en soepen de afgelopen jaren ongeveer 20 procent goedkoper, en frisdranken 10 procent. Vooral de 'A-merken' daalden flink in de prijs en sommige producten werden zelfs onder de inkoopprijs verkocht.

Hoewel supermarkten trachtten de marge op peil te houden door toeleveranciers tot kortingen te bewegen, kwamen er ook concerns in financiële moeilijkheden. Tekenend in dat verband is dat toen een directeur van Albert Heijn in een recent kranteninterview de oorlog ten einde verklaarde – een verklaring die later overigens weer werd ingetrokken – de beurskoers van concurrent Laurus direct omhoog sprong. Als nu inderdaad in de supermarktsector een bestand zou worden gesloten, wat heeft de prijzenoorlog de Nederlandse consument dan opgeleverd? De simpelste manier om die vraag te beantwoorden, is de gemiddelde prijsstijging te berekenen van producten die veel in de supermarkt worden verkocht: de 'supermarkt-inflatie'. Het boodschappenmandje met deze producten vormt ruim 16 procent van het totale inflatiemandje.

De supermarkt-inflatie werd al kort na het begin van de prijzenoorlog in 2003 negatief. Pas eind 2005 kwam de supermarkt-inflatie weer boven nul uit, om in de meest recente maanden verder te stijgen. Tussen oktober 2003 en september 2006 daalden de prijzen van supermarktproducten met bijna één procent, terwijl de prijzen van alle producten met ruim vier procent stegen, en van niet-supermarktproducten met vijf procent. Dit betekent dat de inflatie over een periode van drie jaar cumulatief met ongeveer één procentpunt is gedrukt door de lagere supermarktprijzen.

JURRIAN EGGELTE (DE NEDERLANDSCHE BANK)

Bron: CBS en eigen berekeningen.

Het werkelijke effect van de supermarktoorlog mag iets hoger worden ingeschat, omdat onder onze definitie van supermarkt-inflatie ook producten vallen als rookwaren, verse groente, aardappelen en vis. Die producten stegen in de afgelopen jaren juist flink in prijs, zonder dat de supermarkt-concerns daar veel invloed op hadden. Zo is de huidige, relatief hoge supermarkt-inflatie in belangrijke mate te wijten aan de slechte aardappeloogst en het duurdere verse fruit.

Afwisselende groei- en inflatiezorgen VS typerend voor huidige onzekerheid

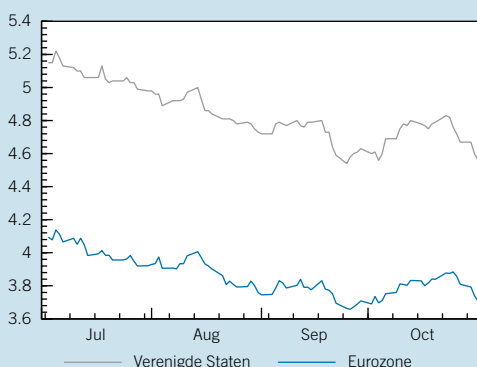
De groei van de Amerikaanse economie is sinds begin dit jaar flink vertraagd en bedroeg in het derde kwartaal nog slechts 1,6 procent op jaarbasis. Voornaamste oorzaak is een flinke daling van de woninginvesteringen. Opmerkelijk is echter dat de afkoeling van de huizenmarkt tot dusver weinig invloed

heeft gehad op de Amerikaanse consumptie. Deze nam het afgelopen kwartaal zelfs weer in versneld tempo toe. Het risico is echter groot dat het effect op de consumptie zich de komende kwartalen alsnog zal manifesteren. De huizenprijzen zijn pas recentelijk daadwerkelijk gaan dalen, in sommige regio's zelfs behoorlijk sterk. Ondanks dit potentieel grote risico voor de groei gaven beleidsmakers van de Federal Reserve begin oktober aan zich toch vooral zorgen te maken over de inflatie, welke zij omschreven als 'ongewenst hoog'. Deze omschrijving zorgde op financiële markten voor een bijstelling van verwachtingen en een flinke stijging van de Amerikaanse kapitaalmarktrente. Werd aanvankelijk verwacht dat de Federal Reserve al begin 2007 de rente zou verlagen, nu werd deze mogelijkheid bijna uitgesloten. Tevens voedden de uitspraken begrijpelijkerwijs de verwachting dat de Fed eind oktober, na afloop van haar renteoverleg, zich 'havikachtiger' zou uitlaten dan na afloop van de vorige vergadering in september.

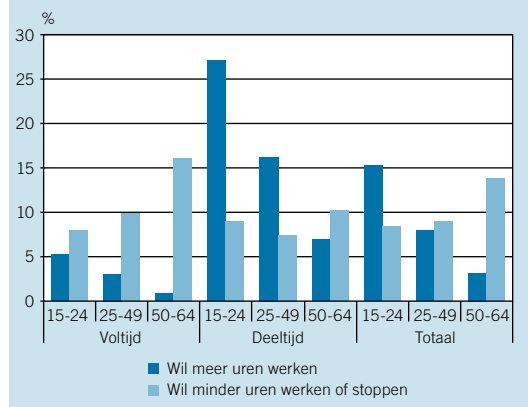
Dit bleek echter niet het geval. Hoewel het inflatiebeeld sinds de uitspraken niet was gewijzigd, liet de Fed zich nu toch weer relatief mild uit, waarna op financiële markten, enigszins in verwarring gebracht, de zorgen over de economie weer de overhand kregen. De kapitaalmarktrente ging diensgevolge weer sterk omlaag.

Hoewel het economisch beeld in de Eurozone aanzienlijk positiever is, met de groei in het derde kwartaal opnieuw erg sterk, valt uit de grafiek op te maken dat de Europese kapitaalmarktrente de afgelopen periode toch vrijwel parallel bewoog aan de Amerikaanse. Ook hier is de rente eind oktober, zij het wat minder scherp, weer gedaald. De Amerikaanse rente blijkt derhalve nog altijd van doorslaggevende invloed te zijn op de Europese renteontwikkeling.

Kapitaalmarktrente VS en Eurozone (10-jaars overheid)

Meer of minder willen werken van werknemers naar leeftijd, 2005

Bron: CBS

Deeltijders minder tevreden over arbeidsduur dan voltijders

In 2005 telde Nederland 6,1 miljoen werknemers met een baan van meer dan twaalf uur per week. Het merendeel, 82 procent, was tevreden met zijn of haar arbeidsduur. Zo'n tien procent gaf aan minder te willen werken of te willen stoppen. Bijna acht procent wilde meer uren per week werken.

Van de voltijders was 86 procent tevreden met de arbeidsduur. Zo'n elf procent wilde minder werken en slechts drie procent meer. Deeltijders waren iets minder vaak tevreden met hun arbeidsduur dan voltijders: zestien procent van de deeltijders wilde meer uren per week werken, acht procent wilde minder werken.

Jongeren zijn minder vaak tevreden met hun arbeidsduur dan ouderen. Van de werknemers van 15-24 jaar gaf 76 procent aan niet meer of minder te willen werken. Bij de overige leeftijdscategorieën was dat 83 procent. Vijftien procent van de jongeren wilde meer uren per week werken, tegen acht procent van de werknemers van 25-49 jaar. Vanaf 50 jaar willen veel mensen juist minder uren per week werken: veertien procent.

Deze verschillen in tevredenheid naar leeftijd zijn voor een groot deel toe te schrijven aan de mate waarin in deeltijd wordt gewerkt. Veel jongeren hebben een deeltijdbaan naast het volgen van een opleiding. Wanneer ze hun opleiding voltooiën, gaan ze op zoek naar werk dat daarbij aansluit. Vaak willen ze dan ook meer uren gaan werken. De verschillen blijven echter ook zichtbaar bij werknemers die een voltijdbaan hebben.

Jonge voltijders willen vaker meer uren per week werken dan ouderen. In 2005 gaf vijf procent van de jonge voltijdwerkers aan meer uren te willen werken. Bij de 50-plussers die een voltijdbaan hebben was dit aandeel minder dan één procent.